

Jakub Janovský střídá formy a hledá stopy **LIDSKÉ PAMĚTI MÍST**

Až po uši

„Moje obrazy jsou o dětech, ale často už bez nich,“ popisuje svou současnou tvorbu jeden z nejvýraznějších vizuálních umělců mladší generace, **JAKUB JANOVSKÝ (37)**. Jeho expozice *Betonová zahrada* je součástí letošního jarního výstavního triptychu – společně s Margitou Titlovou-Ylovskou (64) a Markem Čihalem (35) – v prostorách Alšovy jihočeské galerie (AJG) na zámku v Hluboké nad Vltavou.

JIHLAVSKÝ RODÁK Jakub Janovský, který v letech 2004–2010 studoval na AVU malbu u Jitky Svobodové a Jiřího Petrboha, byl považován za vycházející hvězdu českého malířství už v době, kdy působil ve staré Trafačce (2006–2014). Estetikou se odkazuje k dětství na konci osmdesátých a v první polovině devadesátých let, s nímž byla spojena nejrůznější martyria: rozešlí rodiče, vycházky s tátou do hospody, hledání sebe samého i lokální graffiti – malování po zdech vybydlených budov tehdy nepřilíš perspektivní metropole Vysočiny. Asi proto si ještě na AVU vybudoval asně čitelný styl reflexe nepůvabného dětství – repetitivní zobrazování panelákové uniformity plné symbolů odcházející normalizace i nevyjasněností nastupujícího kapitalismu bez přívlastků, kde se na první pohled nic hezkého ani zapamatováníhodného nenachází.

„Margita Titlová-Ylovská je legendou už od osmdesátých let a její gestuální projev je blízký Marku Čihalovi v jeho expresi i Jakubovi Janovskému v celkovém námětovém vyznění,“ odpověděl mi oficiálně kurátor Adam Hnojil při předvernisažové procházce na Hluboké na dotaz, co vás tři spojuje a proč se s AJG rozhodli vás vystavit takhle pohromadě. S nadsázkou dodal, že je rád, že se podařilo udělat svým způsobem diskotéku současného výtvarného umění. Jak se vám vystavuje v diskotéce?

Myslím, že jistě rejpavosti Adama Hnojila rozumím, ale když budu upřímný – pokud jde o barvovost, do diskotéky moc nezapadám. Na druhou stranu se mi ve zmíněném trojlístku vystavuje náramně. I proto, že Markovy a moje věci jsou diametrálně od-

lišné a u Margity člověk nikdy pořádně neví, co může očekávat, jen že to bude bláznivě divoké a plné energie. A nutno dodat, že některé její věci na Hluboké mě hodně baví.

Těšil jste se, že budete vystavovat v paneláži, která v koniřné zámku na Hluboké vznikla pro loňskou výstavu sto let starých obrazů ruské avantgardy ze státní sbírky v Jekatěrínburgu?

Upřímně, moc jsem to neřešil. Moje výstava byla původně plánována také na loňský rok, ale postupně se kvůli dopadům pandemie odsouvala. Až pak, když jsem viděl ten čistě bíle vypanelážený prostor, který se připravoval na ruskou výstavu, mi najednou přišel jako vhodná volba díky kontrastu s mou zataženou, řekněme achromatickejší barevností. Navíc je ta paneláž ideální i pro instalaci v podstatě ready-made objektů: vždyť když umístíte povrchově ne moc upravenou starou prolézačku na parkety, nijak tam nevyčníkne. Ve vyčištěném prostoru na starých trubkách rázem zahrají zbytky rzi i oprýskané barvy.

Proto jsou v prostoru instalované betonové sochy dětí a herní konstrukce?

Pro mě je zásadní hmatatelnost. Někde mi přišlo správné, že socha leží stranou, jindy, třeba u prolézačky-zeměkoule, mi připadalo logické, že dítě stojí uvnitř. Jako zvířátko v kleci. V mládí jsem prolézačky nebo houpačky asi jako každý vnímal jako nástroj her. Postupně se ale začaly ztrácet nebo dostaly jiný ráz: byly přetírány, rozebírány a během posledních pár let vlastně vymizely úplně. S nimi se ztratil i jejich estetický potenciál. Ze sochařského hlediska jde o mnohoplechové, ladné a subtilně odlehčené konstrukce. Vznikaly nejen u nás, ale tvarově podobné i ve Spojených státech, kde se jim věnoval Richard Dattner, nebo v Nizozemsku, tam je dělal Aldo van Eyck. Vyráběly se univerzální tvary, třeba háčka či organické zeměkoule, čtyřramenná a šestiúhelníkové kolotoče, všechno skvělé kousky. Například můj obraz *Hřiště-raketa* je inspirován závodem o ovládnutí vesmíru mezi USA a SSSR. V Sovětském svazu začaly

po roce 1957 sériově vyrábět trubkové konstrukce raket na dětská hřiště, které jsou i po těch letech nejen nádherné, ale především unikátní. U nás je už těžko najdeme, ale na Ukrajině nebo v Rusku pořád existuje spousta podobných hřišť, což je asi dáno i tím, že se tam modernizaci veřejného prostoru moc nevěnují. **Ještě v době studií na AVU jste se stal členem původní Trafačky v budově bývalé trafostanice ve Vysočanech, která v letech 2006–2014 hrála zásadní roli v pražském výtvarném prostředí. Tamními ateliéry prošla velká množina dnes úspěšných vizuálních umělců, na její činnost dnes navazuje Trafo Gallery v Holešovičské tržnici. Jak na tehdejší dobu vzpomínáte?**

Rozhodně to byl jeden kontinuitní několikaletý mejdan, což je asi přirozené. Víím, že to bude znít jako klišé, ale fungovala tam svoboda ve smyslu tady a teď. Ne-

ustále byl přítomen jakýsi permanentní pocit zániku toho prostoru. Ostatně jedna výstava se jmenovala *Věříme v krizi*, což byla reakce na to, že smlouva o užívání prostoru se prodlužovala vždy jen o rok. Krize, která přišla po roce 2008, pak další existenci projektu napomohla, protože developer neměl prostředky na přestavbu území a my jsme tam mohli zůstat déle. Trafačka byla nakonec zavřena po osmi letech působení. **Veřejnost vás vnímá především jako malíře, v poslední době jste se ale pustil i do modelování. Proč?**

Na Střední uměleckoprůmyslovou školu sv. Anežky České v Českém Krumlově jsem se hlásil na malbu. Nevzali mě, ale na kameinosochařství ano. Jenže tam se mi tenkrát nechtělo, a tak jsem skončil na grafárně v Jihlavě. Pak už jsem se dostal na AVU na kresbu k Jitce Svobodové. Na sochu tedy navazuju až teď. Proč to říkám: se sochou se pracuje úplně jinak a díky téhle zkušenosti tak teď přistupuju odlišně i k obrazu. Tedy přes sochu jsem si uvědomil, že v obraze někdy řeším nepodstatné věci. Ta dlouhá práce s hlinou mi paradoxně umožnila být v obraze uvolněnější. **Pokud vás někdy přirovnávají ke staršímu umělci, často padá jméno Josefa Bolfa, kterému dnes občas bývá vyčítáno, že se trochu opakuje. Co děláte vy, abyste se vyhnul replikaci sebe samého?**

To, že mě lidé přirovnávají k někomu jinému, kdo na scéně působí, řekněme, o půl generaci déle, což o Josefovi platí, je naprosto v po-

INZERCE

Inscenace na hranici filmu a divadla

volně inspirováno knihou
Ondřeje Kundry

Putinovi agenti

deniérovy blok: 29. 3. | 30. 3. | 19:30
Jatka 78, Praha

režie: Petra Tejnorová
→ temporarycollective.cz

řádku. Jeho práce si naprosto vážím, ale odpovědi je nabíledni. Já obsah svých prací moc neměním, jsem v nich až po uši, a abych se necyklil, což se může stávat a je to hodně nebezpečné, vybírám si různá média. Jsem hodně těkavý: pracuju se smaltem, se závěsným obrazem, s videem, kresbou, koláží a nově i s objektem, tedy se sochou. Dobře, koláž, smalt, video i kresba jsou 2D. Objekt je ale úplně jiná disciplína. To mě vytrhává z nebezpečí velkého zabřednutí do jediné formy, spíš se mezi nimi snažím plynule pohybovat. Moje obrazy jsou stále o dětech, ale často už bez dětí samotných, jsou tedy už mnohdy nefigurální. Bývá v nich cítit stopa lidské paměti místa. **Proto na Hluboké vystavujete i malbu staré stoličky?**

To je, prosím pěkně, štokrle po mé prababičce z Kloboučků u Bučovic na Moravě. Asi před rokem jsem ho objevil, když se boural náš zahradní domek v Jihlavě. Je to kus mého dětství. Čistil jsem na něm houby, hrál si... Jenže máma mi ho nechtěla věnovat, tak jsem měl potřebu si ho nakreslit. ❧

Výstava Jakuba Janovského *Betonová zahrada*, jejímž kurátorem je Petr Vaňous bude otevřena do 5. června